

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2519

Vragen van het lid **Dral** (VVD) aan de Minister en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het artikel «Kindsoldaten uit de polder»* (ingezonden 28 augustus 2024).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Justitie en Veiligheid) en van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 10 september 2024).

Vraag 1

Deelt u de mening dat het ronselen van jongeren voor criminele activiteiten (criminele uitbuiting), zoals ook het Openbaar Ministerie (OM) aangeeft, een groot maatschappelijk probleem is dat om creatieve oplossingen vraagt, en dat zowel repressieve als preventieve maatregelen de komende jaren nodig zijn om het ronselen van kwetsbare jongeren tegen te gaan? Zo ja, kunt u aangeven hoe het kabinet de komende jaren hier extra prioriteit aan gaat geven?¹

Antwoord 1

Het bericht dat jongeren worden geronseld en vervolgens worden ingezet voor criminele activiteiten vinden wij zeer verontrustend. Hoewel de jeugdcriminaliteit in algemene zin daalt, raken steeds meer kwetsbare jongeren betrokken bij zware criminaliteit zoals ook in het artikel wordt geschetst. Deze kwalijke praktijken dienen te stoppen om te voorkomen dat er nog meer jongeren slachtoffer worden van deze vorm van mensenhandel. De afgelopen jaren heeft ons departement zich hiervoor ingezet. Het vorige kabinet heeft besloten fors te investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit. Zo is er het programma Preventie met Gezag, waarin samen met 27 gemeenten wordt ingezet op een brede, domeinoverstijgende en gebiedsgerichte preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit. Het programma biedt jongeren in een kwetsbare positie kansen en stelt grenzen om te voorkomen dat ze in de criminaliteit terecht komen, daar verder in afglijden of doorgroeien. Het tegengaan van criminele uitbuiting van kwetsbare jongeren is ook onderdeel hiervan. Enkele initiatieven die hieraan bijdragen en vanuit Preventie met Gezag-middelen worden gefinancierd zijn het door Stichting School en Veiligheid ontwikkelde «niet-pluisinstrument» en het online hulpportaal Keerpunt. Waar het «niet-pluisinstrument» een intervisie-

¹ Telegraaf, 27 augustus 2024

instrument is waarmee een beeld van de situatie van een leerling kan worden gevormd en de veiligheid van hem of haar en de school kan worden gewaarborgd, biedt het online hulpportaal een anonieme chat en kennisportaal voor slachtoffers van criminele uitbuiting of andere betrokken partners.

Daarnaast wordt met het versterkt Actieplan van het programma Samen tegen mensenhandel, dat met uw Kamer is gedeeld op 17 juni jl., prioriteit gegeven aan het voorkomen van slachtoffers mensenhandel, waaronder kwetsbare jongeren. In het Actieplan wordt breed ingezet op onder meer het creëren van bewustwording, het vergroten van de meldingsbereidheid en het werken aan een betere vaststelling en bescherming van slachtoffers bij alle vormen van mensenhandel, dus ook criminele uitbuiting. In het Actieplan zijn acties opgenomen om de bewustwording te vergroten van onder meer professionals die mensenhandel kunnen zien. Hiervoor wordt een communicatiestrategie opgezet met aandacht voor de rol van social media. Vanwege de mogelijke kwetsbaarheid van jongeren om slachtoffers van mensenhandel te worden is er bij de acties specifiek aandacht voor jongeren.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoe vaak er in de afgelopen vijf jaren een proces-verbaal is opgemaakt inzake het ronselen van jongeren voor criminele activiteiten/criminele uitbuiting?

Antwoord 2

De politie heeft geen aparte, zogeheten «maatschappelijke klasse» voor jongeren die worden geronseld voor criminele activiteiten. Dit betekent dat de politie deze incidenten niet als zodanig classificeert in de politieregistratie. Het is daarom niet mogelijk om de gevraagde cijfers aan te leveren.

Vraag 3

Hoe vaak is de afgelopen vijf jaren iemand veroordeeld voor het ronselen van jongeren?

Antwoord 3

Op basis van de informatie die op dit moment beschikbaar is vanuit de voor de Rechtspraak beschikbare management-informatiesystemen, is deze vraag niet te beantwoorden.

Vraag 4

Kunt u aangeven hoe het staat met de uitvoering van de beslispunten die zijn beschreven in de initiatiefnota «Opvoeden die handel» (36 261, nr. 2), alsmede de aangenomen moties die tijdens het notaoverleg over de initiatiefnota zijn ingediend?

Antwoord 4

Bij brief van 20 maart 2023 hebben de voormalig Minister van Justitie en Veiligheid en de voormalig Minister voor Rechtsbescherming een beleidsreactie gegeven op de initiatiefnota en toelichting verschaft op de vraag of en zo ja, hoe uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen die daarin zijn opgenomen.²

Met betrekking tot het onderwerp criminele uitbuiting (een vorm van mensenhandel) beveelt de genoemde initiatiefnota onder meer aan om vaart te maken met de modernisering van de strafbaarstelling van mensenhandel (artikel 273f Wetboek van Strafrecht). Op 13 juni jl. heeft uw Kamer over het ingediende wetsvoorstel verslag uitgebracht. De Minister van Justitie en Veiligheid verwacht de nota naar aanleiding van het verslag dit najaar aan uw Kamer te doen toekomen.

Verder wordt in de nota aanbevolen om in lijn met de strekking van een eerder aangenomen motie de aanpak van criminele uitbuiting onderdeel te maken van de aanpak van ondermijning. Dat is het geval, onder meer via de maatregelen die zijn genoemd in het antwoord op vraag 1.

Het hebben van een licht verstandelijke beperking (LVB) wordt in de nota aangehaald als een van de risicofactoren voor het plegen van een strafbaar

² Kamerstukken II 2022/23, 36 261, nr. 3.

feit. Daarom wordt in de nota de focus gelegd op het inzetten van passende bewezen interventies, door onder meer HALT, die nog gericht zijn op de behoefte van de groep LVB'ers. Hier blijft ons departement zich voor inzetten. Uw Kamer is in dit kader eerder geïnformeerd over de voortgang van de werkagenda «Strafrechtketen LVB-proof»³. Daarnaast heeft Halt binnen de aanpak van het programma Preventie met Gezag middelen gekregen om de omgang met LVB-problematiek te verbeteren. Daarnaast wordt in de initiatiefnota aangehaald dat HALT bij alle jongeren een SCIL-test⁴ dient af te nemen. De screening van LVB binnen de strafrechtketen blijft een continu aandachtspunt. Ten slotte wordt er in de initiatiefnota opgeroepen met een pilot de Halt-leeftijd voor jongeren met een LVB te verhogen. Ook is er een motie aangenomen van de leden Elian en Verkuijlen over een pilot waarbij *first offenders* in de leeftijd van 18 tot 23 jaar met een LVB-diagnose een Halt-afdoening kunnen kiezen.⁵ Aan uw Kamer is eerder bericht dat een dergelijke pilot niet wordt opgezet.⁶ Tijdens het commissiedebat justitiële jeugd van 5 september jl. is toegezegd hier nogmaals naar te kijken en de Kamer hierover nog dit jaar te informeren.

Vraag 5

Hoeveel gemeenten hebben via het programma «Preventie met Gezag» extra capaciteit voor wijkrecherche en jeugdboa's gekregen?

Antwoord 5

Mede naar aanleiding van de initiatiefnota van de heer Verkuijlen hebben de 27 gemeenten die via het programma Preventie met Gezag structurele middelen hebben ontvangen de mogelijkheid gekregen extra financiële middelen aan te vragen voor de inzet van de (jeugd)boa. Het betreft budget voor ongeveer één tot anderhalve formatieplaats (jeugd)boa. Gemeenten hebben zelf de regie op de aanpak en hebben hiervoor plannen ontwikkeld die passen binnen de lokale context. Van de 27 gemeenten investeren er 20 in extra (jeugd)boa's. Daarnaast zijn er gemeenten die investeren in straatcoaches.

Dit jaar zijn nog 20 gemeenten met relatief ernstige problematiek toegevoegd aan het programma Preventie met Gezag. Zij ontvangen incidentele ondersteuning voor drie jaar. Ook voor deze gemeenten geldt dat zij zelf de regie op de aanpak hebben en plannen ontwikkeld hebben die passen binnen de lokale context. Van deze 20 gemeenten zetten drie gemeenten een deel van de middelen in ten behoeve van extra jeugdboa's.

Ook de politie heeft extra structurele middelen ontvangen voor haar bijdrage in de aanpak Preventie met Gezag. Dit betekent dat de politiecapaciteit de komende jaren wordt uitgebreid met ongeveer 50 agenten die zich kunnen gaan richten op de lokale aanpak in de 27 gemeenten die langjarig meedoen in de aanpak. De verdeling en precieze invulling van deze extra politiecapaciteit binnen de regionale eenheden is aan de burgemeesters van de gemeenten in het gebied waarin de regionale eenheid de politietaken uitvoert en de betrokken hoofdofficier van justitie. De politie is in het najaar van 2023 gestart met de werving en aanstelling van de extra agenten voor Preventie met Gezag. Door het formele toekenningsproces van de formatie en de rol van het bevoegd gezag (lokaal) hierin verloopt dit proces niet in alle gebieden synchron.

Vraag 6

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat het jeugdstrafrecht wordt aangescherpt, op welke termijn kan de Kamer het wetsvoorstel dat hier uitvoering aan geeft tegemoet zien?

³ Kamerstukken II 2023/2024, 28 741, nr. 112

⁴ Een SCIL-test is een Screeningsinstrumenten voor Intelligentie en Licht verstandelijke beperking waarmee snel en eenvoudig vast te stellen is of er mogelijk sprake is van een licht verstandelijke beperking (LVB).

⁵ Kamerstukken II, 2023/2024, 36 261, nr. 9.

⁶ Kamerstukken II 2023/24, 28 741, nr. 119.

Antwoord 6

Het verhogen van de strafmaat is een fundamenteel thema dat een zorgvuldig proces vergt, een goede onderbouwing en een onderzoek naar de uitvoerbaarheid. Bovendien moet een eventuele wijziging van de strafmaat worden gezien in het bredere geheel van maximumstraffen binnen het (jeugd)strafrecht. Dit wordt de komende maanden uitgewerkt in samenwerking met de partners in de jeugdstrafrechtketen en andere deskundigen. Naar verwachting wordt de Kamer in het voorjaar van 2025 nader geïnformeerd.

Vraag 7

In het Hoofdlijnenakkoord staat dat de patseraanpak wordt toegevoegd aan het preventiebeleid, hoe en op welke termijn gaat u dat vormgeven?

Antwoord 7

Dit najaar verkent de Minister van Justitie en Veiligheid samen met de relevante partners (o.a. OM, Politie, gemeenten, CJIB) op welke wijze een aanpak kan worden vormgegeven met als doel criminele rolmodellen hun status in de wijk te ontnemen (patseraanpak). Uw Kamer wordt hierover in het eerstvolgende halfjaarbericht ondermijning geïnformeerd.

Vraag 8

Kunt u zich inspannen om deze vragen afzonderlijk en voor het commissiedebat Mensenhandel & Prostitutie van 11 september te beantwoorden?

Antwoord 8

Ja.